

Úvodní poznámka

„Mohutné toto drama napsal legionář – invalida, co sám a jeho bratři v hrdinné anabasi v dalekých pláních sibiřských a po návratu do drahé domoviny prožili a procítili, a vylíčil, co všechno naši hrdinové, vítězové a mučedníci přinesli na oltář vlasti pro vykoupení naší svobody.

Předváděním tohoto filmu chceme seznámiti náš lid s ohromným dílem našich novodobých Husitů a vzbuditi v něm lásku k vlasti a sociální spravedlnosti.“

Těmito patetickými slovy oznamoval časopis Československý film uvedení snímku nově vzniklé společnosti Havel-film, která podle téhož listu, „vytkla si za úkol vytvořiti sérii filmů z typického českého prostředí“.

Film se, jak známo, nedochoval a proto je tím cennější rukopis scénáře, který touto edicí zpřístupňujeme naší odborné veřejnosti. I když je možné, že hotový film se v některých detailech od scénáře odchyloval, přesto lze na jeho základě film alespoň zhruba zasadit do dobového kontextu. Jedná se o dílo spadající do celé řady filmů čerpajících z populární legionářské tematiky, která na počátku dvacátých let prožívala značnou konjunkturu. V čem se však od ostatních snímků celkem sympaticky odlišuje, je jeho upozornění na sociální potíže mladé republiky, na rozpor mezi oficiálními oslavnými proklamacemi a nelehkou životní situací navrátilých se vojáků. Bez ohledu na uměleckou úroveň zpracování tohoto tématu, barvotiskový charakter závěrečné apoteózy legií, neživotnost jednotlivých charakterů atd., je tento film přece jenom svědectvím, že naše kinematografie nebyla tak necitlivá ke skutečným problémům doby, jak by se na první pohled mohlo zdát.

Jiří Rak

[ZA ČEST VÍTĚZŮ]

Osoby

Miloš Drahoťa
Jeho otec, obvodní lékař
Jeho matka
Věra, jeho sestra
Dr. Dobromyslný
Sokolov, ruský statkář
Jeho žena
Taťana Nikolajevna, dcera
Waltner, správce žulových dolů
Ruský důstojník, legionář
Jeho žena
Jeho děčko
Velitel nemocnice
Asistent nemocnice
Obchodník s valutou, žid
Berta, ošetřovatelka v nemocnici

A. Havel
Fecht
Ptáková
Májová
Myzet
Dvořák
Maturová
Lia Romanová
Myron

Pospíšilová

Singer

1.

Za čest vítězů

Drama ze současného života našich trpitelů a osvoboditelů
Výrobek Havel-film Comp. Nusle

2. Drama napsal legionář A. L. Havel
3. Rež. Jul. Lébl
4. Fotografie Svat. Inemann
5. Prolog
6. **Hradčany v červánkách.** Temné kontury Hradčan rýsují se v rudých červánkách a hrdě pnou se nad Vltavou, připomínajíce nám naši minulost, mohutnost a slávu.
7. **V ulicích pražských** obecenstvo živě sleduje zprávy z novin o příjezdu našich vítězů. V ulicích pražských proudí živě roklující obecenstvo, dovídající se z novin o příjezdu legionářů. Tvoří se hloučky. Mluví se o jejich slávě. Detail zprávy v novinách o příjezdu a slávě legionářů.
8. **Učitel ve škole** vypravuje dětem o nových blanických rytířích, kteří procitli daleko za hranicemi, aby tam bojovali pro vlast. Učitel ve škole vypravuje dětem bedlivě a se západem naslouchajícím o nových blanických rytířích, kteří procitli daleko za hranicemi, aby tam bojovali pro vlast. Scéna se rozevívá a jest viděti v záři, kterak tři proudy legionářů hrnou se z Blaníku. Prapory vlají, zbroj se leskne. Zjev mizí a učitel chápe se křídly a píše v nadšení na tabuli. Detail ruky píšící na tabuli.
9. **Najděte svoje rodiče, bratry, sestry a dítky v šťastné domácnosti. A Vám pak přejeme mnoho klidu a štěstí po Vaší hrdinné anabasi. Žijte v pospolitosti, ve zdraví a zaslouženém blahu – nezapomenutelní hrdinové a vítězové!**
Objektiv se pomalu uzavírá kolem posledních tří slov.

10.

Za čest vítězů Díl I.

11. **Šest let vzdálení vlasti hájili radostně práva národní proti nepřítelům odvěkým a nyní vracejí se do osvobozené vlasti.**
Přes hranice k Českým Budějovicům blíží se vlak vezoucí legionáře do vlasti. Radost hrdinů při spatření prvých lánů české země nezná mezí. Detaily několika vojínů, jak poklekají, líbají rodnou zemi, pláčící štěstím a pod.

12. **Nejradostněji buší srdce jednomu poddůstojníkovi Drahotovi, který přiváží s sebou mladou žínku z Ruska.**
 Drahotka..... A. L. Havel
 Tařana, jeho žena..... Lia Romanova
 Největří radost zračí se ve tváři Drahotově, který spolu se svoji ženuškou Tařanou stojí u železničního vozu, rozhlíží se po kraji, jednou rukou ukazuje po okolí a druhou vine svoji ženu k sobě. Chvílemi zdá se, že nevěří, že již spatřil rodnou hroudu a zase znovu a znovu se raduje. V radostném nadšení Miroř přivíjí Tařanu k sobě a vzpomínají.
13. **Pamatuješ, jak jsme se seznámili? Já byl rekonvalescentem. Tařana přitulí se ještě více v jeho objetí a on, jakoby do minulosti se díval, vztáhne ruku a vypravuje. Scéna mění se v průčelí sanatoria, nad jehož vchodem lze čísti nadpis rusko-český: Polní nemocnice 3. Rekonvalescentní oddělení. Drahotka právě vychází ze dveří a rozhlíží se. Několik vojáků běží radostně mu vstříc a vedou ho do zahrady k lavičce v zeleni.**
14. **Zpěv a vzpomínky na domovinu byly útěchou po prožitých bojích. Drahotka usedá na lavičku, krouťí si cigaretu a je vyzván svými druhy, aby zazpíval něco při doprovodu balalajky.**
15. **Ruské romance, v nichž tolik jest zádumčivosti, něhy a touhy po čemsi prchlém, zpívány a procítěny našimi hochy, poutaly a vábily mnoho posluchačů.**
 Pod zahradou kolem plotu rozestaveny jsou hloučky posluchačů, studenti, kurzistky, vojáci, ženy i muži.
16. **Nezapomenu dne, kdy poslalas mi kytici chryzantém.**
 Tařana spolu s dvěma přítelkyněmi stojí u plotu, držíc v náruči květy. Použije chvíle, kdy přítelkyně hovoří spolu, plíží se kolem plotu a podává květy invalidovi, aby je dal Drahotovi. Detail Tařany. Legionář květy odevzdá a Drahotka vděčně se dívá na dárkyni. Detail Drahoty, detail Tařany, pohledy jich. Tařana je zpozorována družkami, kterak se dívá na Drahotu, a za smíchu padá při zpáteční plíživé chůzi jim do náručí.
17. **A tak začal náš románek lásky.**
18. **Tvůj bratr Mířka, gymnazista přivedl Tě do sanatoria a seznámil nás. V zahradě sanatoria sedí Drahotka a čte. Zezadu přichází invalida a vede Tařanu s jejím bratrem k Drahotovi. Bratr představuje sestru Drahotovi a šelmovsky je nechává o samotě. Tařana ptá se, co čte. Detail obou při pohledu lásky nad knihou.**
19. **Později byl jsem k Vám pozván na odpolední čaj a tam byl jsem představen Tvým rodičům.**
 Pán, paní a host sedí u stolku. Vchází přítelkyně Tařany. Vítání. Na to ohlašuje komorná Drahotu a šeptá to Tařaně. Detail Tařany jak poslouchá, vyskočí a vítá Drahotu. Drahotka vstupuje a vítá se s Tařanou a s rodiči jejími i hosty jejich. Sedají k čaji. Po čaji. Komorná nalévá poslední dávku a Ta-

řana s bratrem vybízejí Drahotu, aby zazpíval něco. Ten se zdráhá, ale pak vybědnuť Sokolovem jde ke klavíru. Též i společnost. Detail Táni a Drahoty u klavíru.

20. ... získal jejich přízeň, takže v brzku jsem požádal o Tvoji ruku.

Drahota prosí Sokolova o ruku jeho dcery, ten svoluje a jde zavolat svoji ženu. Detail Drahoty. Vstupuje matka i otec, a zatímco Drahota opětuje svoji prosbu, vykukuje zvědavě Tařana za záclonou. Detail Tařany za záclonou.

21. Rodiče svolili a požehnali nám pro společný život.

Matka svoluje, líbá Drahotu a ten spatřiv Táňu běží k ní a líbá ji. Matka dává pokyn, sedají ku stolu. Mezitím co komorná obsluhuje, vchází Tánin bratr a gratuluje oběma. Přípitek.

22. Tvému otci jsem musel pak často vyprávěti o své vlasti, rodičích a svém mládí.

Sokolov sedí s Drahotou u stolku; vedle Sokolova Tařana. Drahota vypravuje o své rodině.

23. Byl jsem studentem. Otec byl městským lékařem. Matka se sestrou, vrátivší se z pensionátu, vedla domácnost. Žili jsme šťastně a vesele.

Drahota sedí v pokoji a studuje. Z verandy plíží se Věra a napadá ji nějaká šelmovina. Vratí se, jde zase s matkou zpět a nese sklenici se zavařeninou. Plíží se k Drahotovi a opatrně namaže mu zavařeninu na nos. Drahota vyskočí (detail Drahoty s povídky na nose) a běží za sestrou do druhého pokoje. Tam začne honba, až náhle vchází otec, děti k němu běží a scéna vesele končí.

24. Při vypravování vytahuje Drahota z kapsy fotografii Věry a ukazuje ji. Táňa dlouho se na ní dívá a líbá ji. Detail fotografie.

25. Ucházet se o ni Waltner, správce žulových lomů, kterému otec dal najevo svou nesympatii. Byl mstivý, podlý člověk, který hrozil pomstou. Waltner odchází z vily Drahotovy. Ve dveřích chce ještě Věře políbit ruku, ale ta utrhne a odchází. Detail Waltnera, jak zahrozí, slibuje pomstu rodině Drahotově. Odchod.

26. Věra dávala přednost mediku Dobromyslnému, který byl velice upřímný a kolegiální.

Věra s Dobromyslným sedí v zahrádce a čte knihu. Ustávají ve čtení a dívají se na sebe a líbají se. Zezadu připlíží se Mirouš, vyruší je, je za to kárán, ale pak svorně jdou všichni zahradou k vile zadem.

27. Tak jsme žili šťastně, až noviny jednoho dne přinesly zprávu, že Srbsko dostalo ultimatum.

Na verandě sedí rodina po obědě. Kuchařka sklízí a přináší černou kávu, když vběhne Dobromyslný s novinami a oznamuje, že je ultimátum dáno Srbsku. Detail rodiny naslouchající předčítajícímu otci.

28. Minula trapná noc a hrdé Srbsko neodvolalo. Vyhlášena mobilizace.

Na náměstí stojí strážník a bubnuje. Počínají se sbíhati lidé. Detail bubnujícího strážníka. Lidé se sběhli kol něho a on pročítá vyhlášku. Detail strážníka s vyhláškou „Mým národům“. Dočte a lidé se rozcházejí a tvoří skupiny. Detaily skupin.

29. Třetího dne byl jsem povolán.

Ze dveří vily vychází otec se synem a za nimi matka s Věrou a Dobromyslným. Loučení. Jdou ze schodů dolů.

30. Před vchodem vily se všichni ještě jednou loučí a tu otec si běře Drahotu stranou a tam mu říká slova. Detail otce a syna.

Do dnes znějí v sluchu mi slova otcova při loučení: „Jsi Čech a jdeš bojovat za Rakousko – rozuměj mi dobře.“

Rozloučiv se naposledy, odchází Mirouš vyprovázen pohledy a máváním.

31. Slova otcova vzal jsem si k srdci a brzo jako dobrovolník staré české družiny mstil jsem se za drahý národ.

Když Drahotka dokončuje, Sokolov mu v obdivu potřásá rukou a přivine ho k sobě.

32. Od rodičů neměl jsem žádné zprávy. Když byla vlast osvobozena, s prvními transporty měl jsem jeti domů a Tys se rozhodla jako žena mne provázeti.

Rodina Sokolova shromážděna v jídelně. Všichni usedají. Matka pak dává přinést ikonou. Přijme ji od komorné (detail Sokolovy s ikonou), pak ji předá Sokolovu, jenž žehná odjíždějícím. Rovněž i Sokolova žehná ikonou. Nato odchod.

33. Mirouš dopověděl, zadívá se na svoji ženu, ta opáčí pohled a z němého přemítání jsou vyrušeni signálem k odjezdu. Trubač dává znamení k odjezdu. Nasedání, odjezd. Přivítání v Budějovicích. Pochod do kasáren. Drahotka loučí se se svými bratry, vyzvedne si dovolenku a odmítá žold. **Bratře poručíku, zříkám se demobilizačního žoldu, neboť moji rodičové jsou dosti zámožní, raději bych hned odjel, nemohu se dočkat šťastného setkání.**

Obdržev svolení, rozloučí se s bratry a spěchá k nádraží. Bratři nesou jeho zavazadla. Vstupuje do vlaku se ženou, loučí se s bratry.

34. To jest věrný přítel, s nímž Taťana se nemohla rozloučit.

Vlak odjíždí.

35. Rychlík odnáší je k domovu, aby dokončili dávno vysněnou pohádku o šťastném shledání po 6letém utrpení v objetí otce, matky a sestry v útulné domácnosti.

37. **Slunce probralo se z ranních mlh, když vlak dovezl je do rodiště Drahotova.**
Východ slunce. Drahotova vystupuje z vozu a pomáhá své ženě. Sluhové odnášejí zavazadla.
38. **Konečně jsme doma, drahá Táno. Rodiče bez pochyby ještě spějí. To bude překvapení.**
Drahotova s Taťanou a psem přicházejí k vile. Sluhové se zavazadly. Drahotova zvoní a je znepokojen, že nikdo neotvírá, zvoní podruhé a tu přichází neznámý muž a toho se Drahotova ptá:
39. **Což zde nebydlí již dr. Drahotova?**
40. **Ne, můj pán koupil vilu od jednoho žida, jenž ji koupil v dražbě od dcery dřívějšího majitele.**
Drahotova se zarazí a vyptává se dále.
41. **Probůh, to by mohla býti moje sestra. Povězte mi, kde bydlí.**
42. **Detail majitele [!] vily. Bydlí tamhle nahoře, v těch malých chaloupkách. Člověk ukazuje jim směr, kde bydlí Věra Drahotová, a oni odcházejí.**
43. **Cestou vzhůru k domku ptá se Drahotova hrajících si dětí, kde bydlí paní Drahotová. Jeden chlapec mu odpovídá, že maminka bydlí tamhle. Detail Drahoty skloněného nad hošíkem. Vyptává se hošíka, pak ho líbá a běže do náručí poznáváje ho.**
44. **Čípak jsi, synáčku?**
45. **Maminka je Drahotová a mně říkají doktůrku.**
46. **Bože, to je dítě mé sestry! Kde je maminka, synáčku?**
Drahotova vyběhne s chlapcem k chaloupce a když není chaloupka otevřena, nechá Taťanu na zápraží sedět a odchází s chlapcem v náručí.
47. **Detail chlapečka rozpačitě odpovídajícího: Na poli pracuje.**
48. **Kde na poli? – Zde se děje něco hrozného! Táno, počkej na mne a ty, synáčku, veď mne k mamince.**
Detail Taťany sedící na zápraží se psem. Na poli dokončuje se poslední brázda. Ženy vysypávají brambory do pytlů. Věra nemůže již košík pozvednouti a klesá u pytle na zem. Jedna žena jí košík vytrhne, vysype do pytle a jde k druhým ženám. Detaily několika žen jak pomlouvají Věru.
49. **Kdyby neprožrala barák, mohla sedět doma! Ten „malej doktůrek“ jí ještě scházel! Však si ji doktor stejně nevezme, to by to chytil.**
Věra, slyšíc, co o ní ženy mluví, je zdrcena a chce se již vzchopiti, aby se dala znovu do práce, když pojednou spatří běžeti své děcko a legionáře. Na kopečku objeví se nejdříve děcko a ukazuje na pole. Za ním běží Drahotova. Přibíhají k Věře. Radostné shledání.

50. **Mirouši, štěstí, že jsi přijel. Nesnesla bych tíhu zármutku a neštěstí, které nás pronásleduje od Tvého odjezdu. Budeš mně podporou do příjezdu mého snoubence.**
 Věra s Miroušem odcházejí ze zástupu žen k domovu. Mizejí na obzoru.
51. **Pojď domů, přivedl jsem Ti někoho, kdo Tě pochopí a bude Tvojí přítelkyní ... Moji ženušku.**
 Věra s Miroušem a chlapečkem přicházejí spěšně k chaloupce. Detail Tařany u chaloupky, netuší, kdo vlastně přichází. Přichází Věra s Miroušem, Tařana se jemu vrhne do náručí. Mirouš ji představuje Věře a též jí se vrhne v objetí. Odcházejí pak do chaloupky. Vstupují do chaloupky, Věra jim pokyne, aby usedli a posílá chlapečka pro mléko. Nato zatápí v kamnech a připravuje snídani. Přisedá ke stolu a na otázku bratrovu počne vypravovat.
52. **Když jsi odjel bylo smutno u nás. Netrvalo to ani měsíc, když z četnické prohlídky jsme poznali, že jsi se dal zajmout. Otec byl násilně odveden a matka se tím trápila, až zemřela.**
 Zpráva o matčině smrti působí na oba drtivě. Tařana se ptá, nechápajíc vše dosud a Věra vypravuje dále.
53. **Od otce neměla jsem žádné zprávy. Jen někdy přišel lístek polní pošty, i ten byl cenzurován.**
 Věra vyjme z alba na stole lístek a ukazuje ho Drahotovi. Ten čte. Detail cenzurovaného lístku.
54. **Prošly 3 trapné měsíce po smrti matčině. Otec na dovolenou nepřijížděl. Až jedenkrát večer přinesl mi známý voják tajně dopis od otce. Potom v pláči vyjímá z knihy dopis a podává ho Drahotovi a dává se do pláče. Drahotka čte. Detail psaní v ruce Miroušově, kterak obrátí po přečtení: Drahé a jediné mé dítě a budoucí můj zeti! Po všech ranách osudu, jež nám válka připravila, zbyli jsme zde sami dva. Ty daleko doma strádáš a já úpím ve spárech militarismu. Rakouský orel zatíná v mé české srdce drásavé své spáry a učinil ze mne vraha, jenž spáchal bratrovraždu. Zde moje zповěď: Jsem chirurgem v polní nemocnici. Před časem přivezli mnoho raněných Rusů, mezi nimiž byl**
 list a scéna se změnil v:
55. **Do nemocniční jizby přinášejí na nosítkách raněného ruského důstojníka. Sestra Berta připravuje lůžko a prádlo. Vchází dr. Drahotka, zkoumá tep pacienta, zatímco sestra píše tabulku. Detail tabulky.**
56. **K. u. k. Feldspital Nro 16**
Name: Sergěj Alexandrovič Kuzenof
Charge: Kriegsgefangener Russ. Off.
 Drahotka zadívá se na tabulku a zpět na pacienta.
57. **Tento ruský důstojník mě neobyčejně zajímal. Dorozumívali jsme se německy. Zdálo se mi, že cosi zvláštního nás spojuje, až jedenkrát dal**

na jevo, že mi chce něco říci.

Při prohlídce pacient doktora k sobě přitahuje a dává mu pokyn, aby poslal sestru a pak vojáka pryč. Drahotu posílá sestru pro léky a pak vojáka pryč. Vráť se k lůžku a důstojník chopí za obě ruce a přitahuje ho k sobě.

58. Promluvil na mně znenadání česky: „Doktore, Vy jste Čech, dobrý Čech, že ano? Nezradíte mne! Jsem také Čech, jako legionář byl jsem pod Zborovem raněn a zajat. Vím, že každým okamžikem budu poznán a předán soudu. Nebojím se smrti, konal jsem svoji povinnost jako řádný Čech.

Legionář v zanícení vypravuje, Drahotu překvapen a zaražen naslouchá, dívá se ustrašeně ke dveřím, zda-li někdo nenaslouchá.

- 58a. Ale před svojí smrtí rád bych viděl ženu a děcko. Jste-li dobrý Čech, přivedete mi je, jste-li Rakušák, odevzdáte mne soudu. Jednejte, jak Vám srdce velí.

Vchází sestra s léky, doktor odchází. Sestra pacienta ošetřuje.

59. Probděl jsem celou noc. Buď předati ho soudu, budu vyznamenán, uzřím Vás, anebo napsati ženě legionářově...

Drahotu vchází do svého pokojíku a odkládá sluhovi plášť a šavli. Když zůstane sám, usedá ke stolu, zadívá se na svoji ženu a dceru na fotografiích, chce se dát do psaní, ale v tom spočine jeho pohled na rakouské čapce. Detail čapky. Pak ale čapku odsune a píše dopis.

60. Za tři dny přijela žena hrdinova. Představoval jsem ji všude jako svoji sestru s děckem. Až přišli jsme do pokoje.

Drahotu vchází se ženou legionáře a jeho děckem do dveří. Nemůže zadržeti ženu. Radostné shledání. Vejde Berta (detail Bertu u dveří) a padá do mdlob. Drahotu se lekne, spěchá a Bertu posazuje na stolicí a odvádí ve zmatku ženu i děcko legionářovo. Pak křísí sestru. Detail sestry a Drahoty.

61. Detail sestry, její zlostný pohled a slova: Dovedu milovat, ale mstít se též! Sestra odchází a Drahotu běží k pacientovi a zkoumá jeho stav. Ten je v mdlobách. Detail nemocného.

62. Drahotu pochopiv, že jedná se o něho i o pacienta v zoufalství spěchá ven, nevěda co činit.

63. Cosi strašného hučelo mi v hlavě: Nedopusť, aby hrdina zemřel potupnou smrtí provazem. Zachraň čest vítěze, než Berta se probudí ze své bolesti. Rozčilením se všechno zhoršilo, nařídil jsem rychlou operaci. Operační sál. Přípravy k operaci. Příchod Drahotův, jeho rozčilení. Uspání pacienta. Nasazení nožů a řez. Operace v detailu. Detail obličej Drahotova – nešťastný řez. Detail rány, jak valí se z ní krev. Scéna rozčilení a chvatu, aby se zastavila krev.

64. Zachraň hrdinu, pronásledovalo mě všude.

65. Neopatrný řez do srdeční tepny, měl za následek vnitřní vykrvácení. Detail Drahoty po nešťastném řezu, couvá od stolu pryč. Asistenti prohlížejí

pacienta a zkoumavě hledí na doktora. Detail asistenta, jenž zjistí smrt operovaného. Detail Drahoty u okna, jeho leknutí, vzpomínání (detail nože při pádu na zem) a jeho rychlý odchod.

66. **Bloudil jsem pozdě do noci ulicemi, myšlenkami štván a v bytě probděl jsem do jitra, nenalézaje klidu.**

Drahota sedí ve světnici po probdělé noci. Vstupuje velitel nemocnice, Drahota vyskočí.

67. **Časně zrána navštívil mne velitel nemocnice, aktivní důstojník, byl to Čech. Udání sestry, potvrzené výpovědí asistentů, že operace byla zúmyslně nezdařená, měla za následek vydání zatykače na mě.**

Velitel nemocnice přistupuje k Drahotovi, podává mu ruku a praví:

68. **Celá nemocnice čeká, jak s Vámi naložím. Za hodinu musím Vás dát arestovati. Nechci však, aby rekrutská surovost zesměšňovala Vás jako Čecha. Zachránil jste čest hrdiny, zachraňte i čest svojí.**

Drahota poslouchá jako ve snu. Velitel klade revolver na stůl. Detail revolveru na stole. Na to rozloučí se s Drahotou; ten běže revolver do ruky. Usedá u psacího stolku a píše psaní.

69. **... již jen hodina zbývá, než přijdou pro mně. Neproklínejte a nezazlívejte, že končím sebevraždou. S nenávistí vzpomínejte a učte své děti nenáviděti Rakousko, skrze které musilo sta a sta hrdinů bídně zhytnouti. Buďte zdraví a vzpomínejte. Váš otec Čestmír.**

Dokončiv psaní zalepí a volá na sluhu, odevzdává mu psaní a loučí se s ním. Pak zasedá ku stolku, běže do ruky revolver. Detail revolveru, ukazováček zatáhne spoušť. Rána. Z detailu revolveru po výstřelu vynoří se v obraze detail posledních slov v psaní a ruka Drahotova, která psaní zavírá. V obraze vynoří se pak vnitřek chaloupky, jak Mirouš dočetl dopis a zadívá se smutně do dálky. Pak praví k sestře:

70. **Bože, Bože, co všecko jsi musela prožít, drahá sestro. Ubohý otec!**

Bratr a sestra dojati vzpomínkou. Táňa nechápe, co se děje. Sestra se vzchopí a v slzách vypravuje, co za utrpení následovalo.

71. **To není ještě všecko! Smrt otce i matky znemožnila moji svatbu s Dobromyslným. Jarda byv jmenován doktorem musil záhy odejít a stal se neznámým. Při porodu děcka jsem těžce onemocněla a nemajíc jiných prostředků, musila jsem prodati veškeré věci a tak to šlo k špatnému konci.**

Scéna se otřásá. Věra jde jídelnou a za ní exekutor, lepící orlíčky na věci v pokoji, a strážník. V druhém pokoji zase exekutor zabavuje nábytek a obrazy a nezapomene ani na ozdobný dětský kočárek, ač se Věra brání. Detail orlíčka na dětském kočárku.

72. **Za zbytek peněz najala jsem tuto chaloupku a pracovala jako dělnice, abych uživila dítě. Pohrdání a smích pronásledovalo mě všude.**

Když Věra dokončila, teskno je všem. Vchází chlapeček s mlékem a nosiči

kufří. Drahota jim platí a usedá zase. Věra připravuje snídani.

73. Celý den proběhl v samém vyprávění, až večer...

Na lavičce před chaloupkou sedí Věra s děckem a Mirouš s Taťanou vzpomínajíce.

74. Seděli před chaloupkou a vzpomínali, že pohádka o šťastném shledání měla tak smutné finale.

Pohled po kraji.

75.

Za čest vítězů

III. díl

76. **Boj za existenci**

Drahota na náměstí malého města zastavil se před dveřmi městské spořitelny. Rozhodne se a vchází do budovy. Vychází z banky a úředník mu sděluje, že není pro něho místo. Vychází ze soudu a zadívaje se smutně odchází do ústavu pro zaopatření práce.

77. Všechna místa jsou obsazena, přijďte později.

78. Napsati žádost a nedočkati se odpovědi.

79. Zde radí mi, abych zažádal si o podporu, a já přece přijel, abych mladou republiku podporoval.

Na dvoře továrny ho portýr vede k továrníkovi, jenž jest zaměstnán počítáním beden. Drahota ho prosí o místo a ukazuje mu své průkazy. Žid listiny prohlédne a vrací. Na podotknutí o legionářských zásluhách krčí Žid rameny a povídá:

80. **Že jste legionář ... na to se nehledí již. Kdybychom my tam byli, tak jsme možná ještě víc udělali.**

Na to podává Drahotovi ruku a dává mu na srozuměnou, aby odešel. Ten bolestně dotčen odchází.

81. **Po marném hledání konečně jednoho dne ...**

Drahota s Taťanou jdou stezkou kol lomů. Spatří tabulku. Detail. Drahota ji čte. Detail tabulky: Přijmou se dělníci k trhání žuly. Rozhoduje se a jde se nabídnout. Taťana marně ho zadržovala. Zůstane sama a vzpomíná. Dává se skoro do pláče, když přiběhne Drahota a těší ji.

82. **Nebuď smutná, vždyť já pracuji rád pro Tebe a sestru moji.**

Odcházejí v objetí.

83. Drahota jde ráno do práce. Dělníci ho dohánějí a připojují se k němu.

84. **I v této těžké práci cítil se Drahota šťasten, neuvědomuje si nebezpečí, s nímž byla jeho práce spojena.**

Drahota spolu s dělníky nakládá kámen na vozíky a odváží pak vozík pryč.

Dělil se se svými druhy o práci i o chudé sousto. Drahotu sedí s dělníky na kamení a svačejí [!]. Práce v dolech je těžká a životy často ohrožuje. Vrtání díry pro náboj. Detail vrtacího stroje. Nabíjení rány. Detail trubače. Drahotu právě pracuje a utírá pot s čela, ani nezpozoruje, že vyhodil z kapsy amuletek. Detail amuletku. V tom slyšeti zvuk trubky. Dělníci utíkají ze všech stran. I Drahotu, v tom se zastaví, detail, a prohledává se, detail medailonku, chce se vrátit, v tom výbuch nedaleko, on se lekne, výbuch, a on zraněn padá k zemi. Detail jeho, jak se naň sype kamení. Když se kouř zdvihne leží Drahotu na zemi a volá o pomoc. Přibíhají dělníci a odnášejí ho.

85. Těžké zranění na noze učinilo ho na delší dobu neschopným práce.

Drahotu sedí na posteli máje obvázanou nohu na židli položenou a hraje si se psem. Přichází Tařana a nese mu nějaký nápoj a stulí se k němu. Vtom vstupuje lékař s Waltnerem. Představování a poznávání Drahoty s Waltnerem. Detail Waltnera za pavučinou.

86. Dávno zapomenutý Waltner objevil se zde s vyšetřujícím lékařem jako zástupce žulových lomů.

Podávají si ruce a doktor prohlíží Drahotu a diktuje pak Waltnerovi. Po prohlídce se všichni loučí a ve dveřích se odcházející srazí s Věrou. Waltner podává ruku Věře, ta odmítá. Detaily Věry a Waltnera. Na to odcházejí doktor a Waltner a Věra nechápe účel návštěvy.

87. Mstivému Waltnerovi, jenž vloudil se do rodiny pod záminkou vyplácení podpory nemocenské a úrazové pokladny, naskýtá se příležitost mstiti se za odmítnutou lásku.

Waltner sedí u lůžka Drahotova a rozděljuje dárky. Chce též hošíkovi dávat cukroví, ale Věra volá ho k sobě. Pohled!

88. Choval se jako přítel, po čas nemoci pomáhal a po uzdravení zaopatřil Drahotovi místo ve své kanceláři.

Waltner uvádí Drahotu do kanceláře a představuje ho. Prohlíží pak jeho listiny a přijímá do služeb. Detail Waltnera.

89. Rodina Drahotova žila nyní v lepších poměrech. Blížil se den, kdy Tařana měla býti matkou.

Tařana sedí u stolu a háčkuje. Ve dveřích objeví se Mirouš, blíží se k Tařaně a laškovně se spolu zlobí oba.

90. Ač byli ve velké bídě, nepoužil Drahotu peněz, jež Tařana obdržela od otce na dokoupení výbavy. Až teď, kdy narodit se mělo děcko, rozhodl se peníze proměnit.

Waltner baví se v kanceláři s písáčkou. Když zasedá k práci, prosí ho Drahotu o dovolení, aby si mohl zajet do Prahy proměnit ruble. Waltner mu ochotně dovolení dává. Detail rukou Waltnera, jak vytahuje peníze z pokladny, jen mu předává klíče a odchází. Drahotu po chvílce zamyká pokladnu a odchází. Detail Drahoty u pokladny.

91. Drahotu požádal o dovolenou a Waltner mu ji ihned udělil, žádaje ho,

aby před odchodem dokončil v hořejší kanceláři uzávěrku knih a zamknul pokladnu.

92. **Zatímco důvěřivý Drahotu dokončuje svoji práci, nahoře v pokladně...**

93. **Drahotu ukončil práci za Waltnera, uzavřel pokladnu a odjíždí do Prahy proměnit peníze.**

94. **Mezitím Waltner ztropil hluk, že pokladní hotovost vykazuje schodek a podezření padlo na Drahotu.**

Drahotu sedí ve vlaku, vedle agent. Když tento dočte noviny, půjčuje si je a prohlíží burzu. Agent dá se do hovoru s ním a nabídne mu koupi valuty.

95. **Ve vlaku nabídl burzovní spekulant Drahotovi, že mu ruble promění a tento radostně se vrátil domů.**

Peníze se vyměňují. Detail rukou s penězi. Detail žida. Drahotu přepočítá peníze, je rád, že se může vrátit a chystá se vystoupit z vlaku. Vystupuje z vlaku, je hned na peroně zatknut a podroben prohlídce. Peníze nalezeny a jest tedy hned odveden do vazby. Detail Drahoty.

96. **Peníze u Drahoty nalezené nasvědčovaly jeho vině a tak ubožák v tentýž čas, kdy jeho žena v leknutí rodila mrtvé děcko, nastupuje cestu do vazby.**

Vůz jede ke vchodu trestnice. Na dvoře vyvádějí Drahotu. Detail Drahoty mezi dveřmi trestnice. Vrata za ním zapadají.

97.

Za čest vítězů
IV. díl

98. **V chaloupce bylo nyní smutno. Taťana když se pozdravila často nechávala Věru o samotě, nezmiňujíc se kam chodí a co dělá a to mučilo právě Věru, jež v myšlenkách stále o nevině a osvobození bratra uvažovala.**

Věra nese právě na stůl něco pro chlapečka, když tu mihne se kol okna Waltner a Taťana. Věra chápe.

99. **Věra pochopila, že Waltner proto pomáhal, aby mohl snáze zničit rodinný soulad. Bylo však již pozdě. Taťana uvěřila rafinované lži Waltnerově a prchla s ním do Prahy. A zde žili za peníze, pro které Drahotu trpěl.**

V Praze v zahradní restauraci sedí Waltner s Taťanou u stolu. Waltner ji něžností obklopuje. Věra dovídá se u studně o Waltnerovi. Věra sedí u stolu a pročítá lístek od bratra a zamyslí se. Vynoří se jí pohled na Pankrác a na celu, v níž je Mirouš. Otřese se vzpomínkou a z kufru vyndává věci a chystá se na cestu.

100. **Waltner v Praze užíval za lehce nabyté peníze.**
101. **Drahá ženo a sestro! Věřte v moji nevinu. Strachuji se o Vás, jak žijete? Jest již Táňa zdráva? Waltner mi slíbil Vás podporovati. Váš Mirouš.**
102. **Waltner se brzo nabažil Tařany a sám zapadal ve špodinu velkoměsta. Tařana zdrcená, hladová a zimou zkřehlá potuluje se po schodech za bránou. Dostane se až ke kříži, kde klesá a ruce spíná. Detail Tařany u kříže. Waltner sedí ve společnosti apačů v nočním lokále a hraje karty. Má již opuchlý obličej od pití, na stole převrhnuté nádoby a lahve. Náhle vznikne nedorozumění mezi hráči, strhne se rvačka, Waltner si vítězně vede, ale po chvíli jeden z hráčů šražen k zemi plazí se pod stolem. Detail rváče, jak se pod stolem plazí, vytahuje nůž a vráží ho Waltnerovi do nohy. Waltner klesá zraněn k zemi, rváči se na něho vrhnou, ale vtom již sem vtrhne policie a hráče odvádí. Zraněného Waltnera vynášejí ven.**
103. **Věra dovídá se o Waltnerově případě a rozhodne se jej pronásledovati, by zachránila čest bratrovu.**
104. **Tařana v ošumělých šatech leží kdesi u plotu a spí. Přichází strážník a vyptává se jí. Detail obou. Pak ji odvádí do vazby.**
105. **Věra ponechala své dítě jedné ženě v městečku k opatrování a sama jako lékařova dcera přijala místo ošetřovatelky v nemocnici, kde se Waltner léčil ze zranění.**
 Dobromyslný shledal se se svým děckem a odváží si je do Prahy. Detail Dobromyslného u chaloupky, jak platí ženě za ošetřování chlapce.
106. **S transportem ruských legionářů vrátil se Dobromyslný. Rozrušen nejasnými zprávami o své ženě a celé rodině bere své děcko do Prahy, aby pátráním po pravdě obhájil čest svoji a své rodiny.**
 Zvláštní náhoda přivedla Věru na stopu Waltnerovi. Na chodbě nemocnice předává sestra Věře seznamy nemocných. Ta listiny převezme a jde dále chodbou čtouc v nich. Pojednou se zastaví a znovu čte. Detail Věry čtoucí listinu: Waltner je zraněn. Jakmile v ní vznikne domněnka, spěchá k udané světnici a nahlíží dovnitř. Spatří ležícího Waltnera. Jeví záblesk radosti, že konečně zastihla Waltnera a zavírá dveře.
107. **Tařana byla vězněna pro potulku. Jednoho dne zaslechla...**
 Na dvoře věznice stojí Tařana a podpírá se o zeď. Pojednou zaslechne dvě nevěstky si vyprávěti:
108. **Pro několik ruských rublů máme tady sedět.**
 Zaslechne něco a jde k nim. Vyptává se jich na podrobnosti. Jedna jí vypráví: V chambre separée sedí agent s dvěma holkami a pije a s nimi se baví. Chlubí se před nimi ruskými rubly. Na to, když je holky prohlížely ihned peníze schová a holky ho objímají a líbají. Jedna vytahuje mu peněženku. Detail ruky vytahující peněženku. Tařana vyptává se na podrobnosti dále, ale je odstrčena a padá na vozík od vápna a přemýšlí.
- 108 a. **Teprve teď pochopila Tařana nevinu a velkou lásku Drahotovu,**

a proto tím více litovala, že podlou nástrahou Waltnerovou svého muže v neštěstí opustila a zradila.

109. Umístovací odbor československých legií zaopatřil Dobromyslnému místo v chirurgické nemocnici.
110. Věra čekala na vhodnou příležitost, aby Waltnera mohla usvědčiti. Věra čeká před kanceláří v nemocnici. Vychází Waltner, zpozoruje Věru, ta ho chopí za rámě a do tváře mu křikne několik usvědčujících slov. Detail.
111. Bídáku, zničil jsi ženu mého bratra a pošpinil jeho čest! Waltner se vzpomíná na leknutí, odstrčí prudce Věru, ta upadne a on rychle zmizí. Waltner běží od nemocnice a vstupuje do električky. Věra skáče již do rozjetého vlečňáku. Jízda električky. Detaily Věry a Waltnera. Waltner skáče z tramvaje a Věra pozoruje to v detailu a vyskočí též. Padá a zraněna zůstane ležet. Sběh lidí. Přijíždí ambulance a odváží ji.
112. Táňa postrkem dopravena do rodiště Drahotova. Táňa přichází k chaloupce a dívá se do okna. Jen pes ji vítá.
113. Straní se lidí a bídne živoří v opuštěné chaloupce.
114. Při nastoupení odpolední služby jest Dobromyslný upozorněn sestrou na pacientku, jež se dosud neprobrala z narkozy.
115. Při náhlém setkání ozvaly se zase v Dobromyslném nemilé domněnky, když jeho žena jsouc v narkoze, ho od sebe odstrkovala.
116. Zárný pohled jejích upřímých očí stačil, aby Dobromyslný byl přesvědčen o lásce a cti své Věry.
117. Po šťastném shledání a vysvětlení seznal nevinu své ženy. Jeho péčí rychle se zotavovala a vše mu vyprávěla.
118. Když se Věra uzdravila, rozhodl se Dobromyslný odvézt ji ven a sám pátrati po Waltnerovi.
119. Na nádraží. Dobromyslný koupil lístky a stojí u ženy a děcka. Waltner na nádraží slídí po nějaké krádeži a když zpozoruje vhodný okamžik, vytahuje tobolku někomu z kapsy. Detail. Krádež se však nezdařila, Waltner je polapen a veden pryč. Je zpozorován Věrou, poznán, ta volá svého chotě, který následuje zatčeného. Při výslechu přiznává se Waltner a Drahotova jest osvobozen. Otvírají se vrata trestnice, Drahotova vybíhá. Strážným se prokazuje svou volností a běží ven.
120. V šťastném shledání ptá se na ženu.
121. Věra musí zatajit pravdu o Taťaně, doufajíc, že doma ho nějak opatrně zpraví o jejím útěku s Waltnerem. Drahotova jde k chaloupce. Spatří Taťanu mrtvou, padne k ní. Přibíhají Věra a Dobromyslný. Tableau.
122. Něžná duše Taťany chřadla pod tíhou prožitých zklamání až s podzimními mlhami přišla Smrt a podřála její mladý květ. V němém smutku stojí všichni nad mrtvolou. Detail Drahotovy a Dobromyslného. Detail Věry a děcka. Detail psa u mrtvé Taťany. Detail Taťany.

123. Po dlouhém utrpení nacházíte lepší rodinný život; mně však na rodinný krb zůstaly jen vzpomínky. Půjdu v řady vítězů, kde v bratrství a lásce k vlasti zapomenou krutých ran osudu.

Tři proudy legionářů jdou z dálky a spojují se v celek. Drahoty spěchá k nim, je vřele vítán a v jejich čele jde s nimi vpřed.

Ediční poznámka

Rukopis scénáře je uložen v Divadelním oddělení Národního muzea v pozůstalosti Julia Lébla pod číslem 7591. Je psán tužkou o obou stranách na 46 listech linkovaného sešitu formátu 20,5 x 25 cm. Obsahuje vlastně dvě verze scénáře, které jsou hojně proškrtávány a navzájem kombinovány, a to takovým způsobem, že definitivní znění není přesně zjištěné, důslednost není ani v číslování titulků. Mnohdy byl proto editor nucen oba paralelní texty spojovat, aby bylo vůbec možné zachovat logiku děje. Přitom se nejedná o změny zásadnějšího charakteru, spíše jen formální. Proti zde vydávané verzi obsahuje rukopis navíc scénu, v níž je Drahoty ještě před prací v kamenolomu zaměstnán v opravně aut, kde utrpí popáleniny od vzníceného benzínu. Tyto pasáže jsou ale v rukopise proškrtány, a proto nebyly do edice zařazeny.